

Ville Meskus

Puolustusliiketoimintajohtaja
Henry Fordin katu 6 00150 Helsinki
ville.meskus@reorbit.space
+358401507890

Helsinki 9 joulukuuta, 2025

Eduskunnan suuri valiokunta: ReOrbit Oy:n kirjallinen lausunto (U 67/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi avaruustoiminnan turvallisuudesta, häiriönsietokyvystä ja kestävyydestä unionissa (avaruusasetus))

ReOrbit kiittää suurta valiokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto dokumenttiin U 67/2025 vp (Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi avaruustoiminnan turvallisuudesta, häiriönsietokyvystä ja kestävyydestä unionissa (avaruusasetus)).

1. Yleiset huomiot

ReOrbit pitää **valtioneuvoston arviota asianmukaisena** ja **tukee kirjelmässä esitettyä Suomen kantaa**, jossa korostetaan oikeusperustan selkeyttämistä, suhteellisuusperiaatteen arviointia ja tarvetta välttää kilpailukykyä heikentävää ylisääntelyä. Suomen valmistelussa on huomioitu hyvin suomalaisen avaruusteollisuuden aiemmin esittämät huomiot.

Samalla ReOrbit haluaa tuoda esiin teollisuuden näkökulmasta keskeiset huolenaiheet, jotka liittyvät komission esittämän EU Space Act -kehikon vaikutuksiin eurooppalaisen avaruusteollisuuden kilpailukykyyn, innovaatioihin ja kaksikäyttöteknologioiden kehitysedellytyksiin.

2. Ehdotuksen vaikutus EU:n avaruusteollisuuden globaaliin kilpailukykyyn

Ehdotetulla sääntelykehyksellä on useita piirteitä, jotka voivat tosiasiallisesti heikentää eurooppalaisten avaruusyriyten asemaa globaaleilla markkinoilla. Komission oman vaikutusarvioinnin mukaan satelliittialustojen kustannuksiin voi syntyä jopa 10 % nousu, ja lupa- sekä valvontaprosessit voivat venyä jopa 12 kuukauteen. Nämä tekijät vaikuttavat suoraan EU-yriyten hinnoitteluun, aikatauluihin ja siten kilpailukykyyn suhteessa toimijoihin, joita sääntely ei koske.

Riskinä on, että toimintoja siirtyy EU:n ulkopuolelle ja eurooppalainen avaruustoiminta näivettyy.

ReOrbit korostaa, että EU:n avaruussektorin tulee tähdätä globaaleille markkinoille, eikä pelkästään sisämarkkinoiden harmonisointiin. Komission esitys ei sisällä riittävää konkretiaa siitä, miten se kasvattaisi EU:n avaruusteollisuuden globaalia kilpailuetua.

Mahdolliset hyödyt sisämarkkinoiden harmonisoinnista eivät toteudu, jos EU-toimijoista tehdään maailmanlaajuisesti vähemmän kilpailukykyisiä. Tämä olisi erityisen haitallista pienille maille, kuten Suomelle, joiden yritykset ovat kasvaneet kansainvälisen liiketoiminnan kautta.

3. Vaikutukset pk-yrityksiin ja innovaatioihin

Ehdotettu sääntelykehys kohtelee suuria ja pieniä yrityksiä epäsymmetrisesti.

Pk-yrityksillä ei ole vastaavaa compliance-kapasiteettia kuin suurilla, vakiintuneilla toimijoilla. Laajat raportointivaatimukset, tekniset arvioinnit, ympäristöjalanjäljen laskentamenetelmät ja uudet lupaprosessit muodostavat pk-toimijoille suhteellisesti huomattavasti suuremman taakan.

Tämä voi hidastaa uusien teknologioiden markkinoillepääsyä, vähentää investointihalukkuutta ja tukahduttaa innovaatiota – juuri sitä kehitystä, jota Eurooppa pyrkii edistämään ollakseen globaali kilpakumppani.

4. Standardit ja sääntelyn päällekkäisyys

Ehdotus nojaa kyber- ja riskienhallintavaatimuksissa osin DORA-asetuksen rakenteisiin, vaikka rahoitussektori ja avaruussektori eivät ole teknisesti rinnasteisia. Samalla EU ei hyödynnä täysimääräisesti olemassa olevia avaruusstandardeja, kuten ECSS- ja ISO-standardeja, jotka ovat jo laajasti käytössä teollisuudessa ja avaruusvirastoissa.

ReOrbitin näkemys on, että paras ratkaisu olisi nojata olemassa oleviin kansainvälisesti hyväksyttyihin avaruusstandardeihin, eikä luoda uutta EU-sisäistä monikerroksista sääntelyä.

5. Tietoturva, luottamuksellisuus ja toimivaltakysymykset

Ehdotus antaisi komissiolle merkittävän pääsyn sekä yritysten liikesalaisuuksiin että kansallisen turvallisuuden kannalta arkaluontoiseen tietoon.

ReOrbit katsoo tärkeäksi, että:

- toimivaltakysymyksiä arvioidaan tarkasti,
- sääntelyä ei muotoilla tavalla, joka rajoittaa jäsenvaltioiden kansallista turvallisuustoimivaltaa,
- tietojenluovutuksen välttämättömyys ja rajaukset määritellään selkeästi.

6. Vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen sekä kaksikäyttöteknologioihin puolustusmarkkinoilla

Asetusehdotuksessa asetuksen piiriin kuuluu valtiollinen avaruustoiminta pois lukien yksinomaan puolustuksellisiin tai kansallisen turvallisuuden tarkoituksiin harjoitettava toiminta. Kuitenkin, usea kansallisen turvallisuuden tarkoitukseen harjoitettava avaruustoiminta on samalla myös muuta, ei-puolustuksellista toimintaa. Tämä on tyypillistä avaruusteknologian ja -toiminnan kaksikäyttöisyyssuhteista toimintaa.

Komission esitys voi vakavasti haitata yritysten pääsyä puolustusmarkkinoille, jos kansallisen turvallisuuden määritelmä ja rajausta jäävät epäselviksi ja jos muun kuin puhtaan puolustustoiminnan katsotaan kuuluvan asetuksen soveltamisalaan.

Tällä voi olla suora vaikutus kansallisen puolustuksen kykyyn hyödyntää kaupallisia avaruuspalveluja, joilla on esimerkiksi Naton kaupallisen avaruusstrategian mukaan elintärkeä osuus kansallisissa puolustuskyvykkyyksissä, ja näin ollen myös liittouman yhteisessä pelotteessa ja puolustuskyvykkyydessä.

Tällaisia vaikutuksia ei tule missään nimessä sallia.

7. Geopoliittinen ulottuvuus ja globaali etelä

Eurooppa kilpailee avaruusteknologisessa johtajuudessa Yhdysvaltojen ja Kiinan kanssa. Eurooppalaisella avaruussektorilla voi geopoliittisesti olla merkittävä asema sitomaan globaalia etelää pitkäjänteiseen strategiseen ja teknologiseen yhteistyöhön eurooppalaisen sääntöperusteisen yhteiskunta- ja liiketoimintajärjestyksen mukaisesti.

Seuraavan viiden vuoden aikana ratkaistaan, minkälaisen kumppanuusekosysteemin ympärille globaali etelä rakentaa teknologisia kumppanuuksiaan, jotka ulottuvat avaruussektorilla vuosikymmenien päähän.

Euroopan tulee näyttäytyä kumppanina, joka:

- mahdollistaa yhteistyön,
- tarjoaa ennustettavaa sääntelyä,
- ei muodosta tarpeettomia kustannuksia ja rajoitteita,
- tukee avaruusteknologian viennin kasvua.

Komission esittämä sääntelykehys uhkaa kääntyä päinvastaiseen suuntaan ja heikentää EU:n geopoliittista asemaa ja EU:n avaruusteollisuuden kykyä toimia globaalisti. Avaruus on toimikenttänä jo nyt merkittävä, ja tulevaisuudessa vielä paljon nykyistä merkittävämpi, kun yhä useampi yhteiskunnan osa-alue on kriittisen riippuvainen avaruudesta. Jos EU heikentää omaa avaruuspoliittista toimintaympäristöään, on tällä suoraa ja kauaskantoisia vaikutuksia Euroopan asemaan suvereenina toimijana.

8. Yhteenveto ja ReOrbitin suositukset

ReOrbit kannattaa asetuksen tavoitteita, mutta näkee merkittäviä riskejä ehdotetun sääntelykehyksen nykyisessä muodossa.

ReOrbit ehdottaa, että Suomi jatkaa ehdotuksesta EU-keskusteluissa linjaa, jossa korostetaan seuraavia periaatteita:

1. Suhteellisuus ja kustannusten realistinen arviointi

- välttämätön, jotta sääntely ei heikennä eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä.

2. Pk-yritysten aseman turvaaminen

- kevennetyt järjestelmät eivät saa jäädä kosmeettisiksi.

3. Jo olemassa olevien avaruusstandardien hyödyntäminen

- ECSS ja ISO muodostavat toimivan, kansainvälisesti hyväksytyn viitekehyksen.

4. Kansallisen turvallisuuden ja kaksikäyttötoiminnan selkeät rajaukset

- sääntelyn ei tule rajoittaa puolustustoimialan kehitystä eikä jäsenvaltioiden liikkumavaraa.

5. Tietoturvan ja liikesalaisuuksien suojan varmistaminen ilman ylisääntelyä

6. Vientimahdollisuuksien ja EU:n geopoliittisen aseman vahvistaminen

- sääntelyn tulee tukea, ei heikentää, EU:n asemaa globaalissa kilpailussa.